
Zakres problematyki opracowania

Dydaktyka Informatyki 1, 7-9

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZAKRES PROBLEMATYKI OPRACOWANIA

Oddajemy do rąk Państwa pracę, będącą zbiorem opinii i dociekań autorów poszczególnych opracowań w zakresie dynamicznie rozwijającej się nowej subdyscypliny pedagogiki, jaką jest dydaktyka informatyki. Warto w tym miejscu zauważyć, że informatyka jako przedmiot nauczania w polskiej szkole sięga swymi początkami lat 70. ubiegłego stulecia. Wówczas pojawiły się pierwsze próby wprowadzenia tego przedmiotu do szkół. Z oczywistych względów ówczesne zajęcia miały w większości charakter wyłącznie tablicowy. Zawartość merytoryczną wyznaczały systemy liczenia (dwójkowy, ósemkowy, szesnastkowy), elementy algorytmiki, elementy programowania w języku Fortran i metody numeryczne. Na ten czas przypada również początek kształcenia nauczycieli w tym kierunku.

Za przełomową datę w polskiej historii „informatyki szkolnej” należy uznać rok 1985, kiedy to po raz pierwszy został zatwierdzony przez MEN program nauczania przedmiotu *elementy informatyki* dla szkół średnich. Szczególny nacisk położono na organizację pracowni komputerowych i kształcenie nowych kadr. Kolejny etap w historii tego przedmiotu nauczania wyznacza data: rok 1990 – powstaje pierwszy program nauczania *elementów informatyki* dla klas ósmych szkół podstawowych. Przełom lat 1994/95 przynosi trzy nowe programy nauczania tego przedmiotu dla szkół średnich.

Współczesne podejście do nauczania informatyki, a także warunki, w których ta nauka przebiega, odbiegają od rozwiązań minionego czasu. Stało się to możliwe za sprawą postępu technologicznego w informatyce, jaki nastąpił w okresie ostatnich kilkunastu lat. Należy podkreślić również fakt, że MENiS uruchomiło programy wyposażania placówek szkolnych w sprzęt informatyczny (komputery i oprogramowanie). To wszystko sprawia, że współczesna szkolna pracownia informatyczna jest zbliżona do standardów światowych, co wcale nie oznacza, że zostały wyczerpane wszystkie możliwości w tym zakresie.

Pomimo upływu wielu lat, nie można poszczycić się znaczącym dorobkiem w dydaktyce informatyki. Wyraz temu dają liczne konferencje naukowe organizowane w kraju, jak i poza jego granicami. Uświadamiają one, jak wiele jeszcze pozostało do zrobienia w zakresie organizacji kształcenia i przygotowywania nowych kadr nauczycielskich do nauczania informatyki. Zjawiska te nabierają istotnego znaczenia w kontekście przemian społecznych, do których sukcesywnie dostosowujemy się jako społeczeństwo. Kształtujące się społeczeństwo informacyjne stawia zupełnie nowe wyzwania przed edukacją, szczególnie jeśli chodzi o zagadnienia związane z informatyką i przetwarzaniem informacji. Czynnikiem produkcji, ale jednocześnie wartościami dla tego okresu w dziejach rozwoju społecz-

nego staje się informacja i wszystko, co pozostaje z nią w ścisłym związku. Wciąż zatem pozostaje otwarte pytanie o kompetencje kluczowe w zakresie stosowania technologii informacyjnych w kontekście ucznia, jak i nauczyciela. Opracowane standardy osiągnięć edukacyjnych w tym zakresie należy traktować raczej jako pewien stan wyjściowy do dalszego rozwoju, a nie jako zamknięty zbiór kompetencji.

Pełną koniecznością staje się także określenie kierunku dalszej ekspansji *informatyki/technologii informacyjnych* w edukacji, jako że okres alfabetyzacji komputerowej będzie zmierzał ku końcowi.

Interdyscyplinarny charakter informatyki w dalszym ciągu jest jeszcze słabo dostrzegany przez środowiska szkolne. Przyczyn takiego stanu rzeczy można upatrywać w niewystarczającej jeszcze bazie sprzętowej i w niewystarczającym metodycznym przygotowaniu nauczycieli do pracy w nowej strukturze systemu dydaktycznego. Problematyka badawcza w obszarze dydaktyki informatyki pozostaje wciąż otwarta, oczekując na nowe rozwiązania.

Niniejsza publikacja jest zbiorem artykułów różnych autorów, prezentujących swój punkt widzenia na dydaktykę informatyki i jej podstawowe problemy. Dyskusję nad wybranymi problemami dydaktyki informatyki otwiera praca W. Furmanka – *Dydaktyka informatyki. Wprowadzenie w problematykę*. Całość publikacji została podzielona na trzy części.

Część pierwszą poświęcono wybranym problemom przemian cywilizacyjnych. W. Furmanek analizę przemian rozpoczyna od ustaleń terminologicznych, omawiając skutki upowszechniania się TI i ich wpływ na rozwój cywilizacyjny. Kończy swoje rozważania analizą tworzącego się społeczeństwa informacyjnego w Polsce. W dalszej kolejności omówiono niektóre zagadnienia związane z tworzącym się społeczeństwem informacyjnym, determinujące kształt edukacji informatycznej we współczesnej szkole. W trzech artykułach autorzy dokonali szerokiej analizy problematyki związanej ze społeczeństwem informacyjnym. M. Goliński w swoich rozważaniach wiele miejsca poświęca problemom definicyjnym, pomiarom oraz możliwościom statystycznego opisu społeczeństwa informacyjnego. D. Bazuń i B. Trzop w swoim artykule koncentrują uwagę na edukacji informacyjnej jako czynniku warunkującym preorientację obecnego modelu społeczeństwa w nowy typ, tj. społeczeństwo informacyjne. Wskazano cele i założenia edukacji informatycznej jako głównego komponentu systemu edukacji społeczeństwa informacyjnego. Szeroko zaprezentowano w pracy badania polskich użytkowników sieci Internet.

Jak wspomniano wcześniej, przed współczesną cywilizacją i edukacją stoją zupełnie nowe wyzwania, o tych zagadnieniach traktuje w swoim artykule P. Sienkiewicz. Autor zwraca uwagę na szanse i zagrożenia, jakie niesie społeczeństwo informacyjne.

Część druga, zatytułowana *Dydaktyka informatyki subdyscypliną pedagogiki*, otwiera dyskusję nad celami i rolą informatyki we współczesnym świecie. W swo-

im artykule *Dydaktyka informatyki i technologii informacyjnej jako element przestrzeni edukacyjnej* S. Juszczyk szeroko zajmuje się zagadnieniami związanymi z możliwością wykorzystania komputera we współczesnej szkole. Dwie prace W. Furmanka kreują obraz informatyki jako subdyscypliny pedagogicznej. Część drugą omawianego tomu kończy refleksja J. Morbitzera o metodyce wykorzystania komputerów w edukacji.

Część trzecia, nosząca tytuł *Wybrane problemy teleologii edukacji informacyjnej*, traktuje o celach edukacji informacyjnej – szeroko ten temat omawia w swoim opracowaniu W. Furmanek. Drugi artykuł (A. Piecucha) to analiza celów, zadań szkoły, treści nauczania i osiągnięć w zakresie przedmiotów informatycznych dla wszystkich szczebli edukacyjnych, dokonana na podstawie dokumentów reformy oświaty w Polsce. Naczelne cele edukacji informatycznej przedstawiono w najczęściej stosowanym modelu klasyfikacji tych celów. Dalsze rozważania niniejszej części zostały poświęcone naczelnym celom kierunkowym edukacji informacyjnej. W. Furmanek odnosi się do kultury informacyjnej jako kategorii pedagogiki współczesnej. Wiele miejsca autor poświęca triadzie: kultura techniczna – kultura informatyczna – kultura informacyjna. Wskazuje na różnice pomiędzy nimi, ale jednocześnie ukazuje, w jaki sposób nawzajem się przenikają i od siebie zależą. B. Stefanowicz w swoim artykule *Kultura informacyjna* zwraca uwagę na jej główne składniki. Rozróżnia: kulturę języka, kulturę myśli, kulturę czynu i omawia zagadnienia z tym związane. Wskazuje również na rolę informacji jako czynnika kulturotwórczego i nośnika kultury. Zadania edukacji informacyjnej i dydaktyki informatyki są przedmiotem rozważań W. Furmanka w dwóch kolejnych opracowaniach. Następne dwa artykuły autorstwa K. Polańskiej i T. Piątka dotyczą problematyki rozwoju kultury informacyjnej wśród studentów. W obu pracach zaprezentowano i omówiono wyniki przeprowadzonych badań. Lektura artykułów skłania do głębokiej refleksji nad modelem kształcenia informatycznego studentów. Podstawowe pojęcia związane z technologiami informacyjnymi są przedmiotem rozważań W. Furmanka w artykule *Kluczowe umiejętności technologii informacyjnych (eksplikacja pojęć)*. Autor uzasadnia etymologię stosowanego już powszechnie pojęcia, a także podejmuje próbę odpowiedzi na podstawowe pytania: czym są umiejętności kluczowe? umiejętności technologii informacyjnych? jaki jest przedmiot i zadania dydaktyki informatyki.

Podjętą w opracowaniu problematykę będziemy kontynuować w analogicznej konwencji w kolejnym tomie: *Dydaktyka informatyki. Problemy metodyki*.

Niniejszą monografię kierujemy do tych wszystkich pracowników nauki, nauczycieli i studentów, w rękach których pozostaje pośrednio lub bezpośrednio kształt współczesnej edukacji informatycznej.